СЪД НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ
TRIBUNAL DE JUSTICIA DE LA UNIÓN EUROPEA
SOUDNÍ DVŮR EVROPSKÉ UNIE
DEN EUROPÆISKE UNIONS DOMSTOL
GERICHTSHOF DER EUROPÄISCHEN UNION
EUROOPA LIIDU KOHUS
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN UNION
COUR DE JUSTICE DE L'UNION EUROPÉENNE
CÚIRT BHREITHIÚNAIS AN AONTAIS EORPAIGH
SUD EUROPSKE UNIJE
CORTE DI GIUSTIZIA DELL'UNIONE EUROPEA

CVRIA
LUXEMBOURG

EIROPAS SAVIENĪBAS TIESA
EUROPOS SĄJUNGOS TEISINGUMO TEISMAS
AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA
IL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA TAL-UNJONI EWROPEA
HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE
TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ
TRIBUNAL DE JUSTIÇA DA UNIÃO EUROPEIA
CURTEA DE JUSTIȚIE A UNIUNII EUROPENE
SÚDNY DVOR EURÓPSKEJ ÚNIE
SODIŠČE EVROPSKE UNIJE
EUROOPAN UNIONIN TUOMIOISTUIN
EUROPEISKA UNIONENS DOMSTOL

PRESUDA SUDA

9. ožujka 1978.*

U predmetu 106/77,

povodom zahtjeva na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u, koji je uputio Pretore di Susa (Italija) u postupku između

Amministrazione delle Finanze dello Stato

i

SPA Simmenthal, sa sjedištem u Monzi,

za donošenje prethodne odluke o tumačenju članka 189. Ugovora o EEZ-u i posebice o posljedicama izravne primjene prava Zajednice u slučaju sukoba s njemu protivnim odredbama nacionalnog prava,

SUD

u sastavu: H. Kutscher, predsjednik, M. Sørensen i G. Bosco, predsjednici vijeća, A. M. Donner, P. Pescatore, A. J. Mackenzie Stuart i A. O'Keeffe, suci,

nezavisni odvjetnik: G. Reischl,

tajnik: A. Van Houtte,

donosi sljedeću

Presudu

* Jezik postupka: talijanski.

Obrazloženje

1 Rješenjem od 28. srpnja 1977., koje je Sud zaprimio 29. kolovoza 1977., Pretore di Susa uputio je Sudu, u skladu s člankom 177. Ugovora o EEZ-u, dva pitanja o načelu izravne primjene prava Zajednice kako je sadržano u članku 189. Ugovora, u svrhu utvrđivanja učinaka tog načela u slučaju u kojem postoji neslaganje između pravila prava Zajednice i kasnije donesene odredbe nacionalnog zakona.

2 Treba podsjetiti da je u ranijoj fazi postupka Pretore uputio Sudu prethodna pitanja sastavljena s namjerom da mu omoguće ocijeniti usklađenost veterinarskih pristojbi koje se naplaćuju na uvoz govedine i teletine na temelju „pročišćene inačice“ talijanskih veterinarskih zakona i zakona o javnom zdravstvu, čija stopa je utvrđena tarifom priloženom Zakonu br. 1239 od 30. prosinca 1970. (Gazzeta ufficiale br. 26 od 1. veljače 1971.), s Ugovorom i nekim odredbama uredbi, posebice Uredbom Vijeća (EEZ) br. 805/68 od 27. lipnja 1968. o zajedničkoj organizaciji tržišta govedine i teletine (SL br. L 148, str. 24.)

3 Uzimajući u obzir odgovore koje je Sud dao u presudi od 15. prosinca 1976. (Zb, str. 1871.), Pretore je odlučio da ubiranje predmetnih pristojbi nije u skladu s odredbama prava Zajednice i naložio je državnoj upravi za financije da vrati nezakonito ubrane pristojbe, zajedno s kamatama.

4 Državna uprava za financije podnijela je žalbu protiv tog rješenja.

5 Uzimajući u obzir argumente koje su stranke iznijele u žalbenom postupku, Pretore je zaključio da je u postupku pred njim riječ o sukobu između određenih propisa prava Zajednice i kasnije donesenog nacionalnog zakona, to jest Zakona br. 1239/70.

6 Pretore je podsjetio da je za rješenje takvog spora, prema novijoj sudskoj praksi talijanskog Ustavnog suda (presude 232/75 i 205/75, rješenje 206/76), pitanje neustavnosti predmetnog zakona potrebno, na temelju članka 11. Ustava, uputiti Ustavnom sudu.

7 Uzimajući u obzir dobro utvrđenu praksu Suda o primjeni prava Zajednice u pravnim porecima država članica i teškoće koje bi mogle nastati ukoliko bi nacionalni sudac, umjesto da na vlastitu inicijativu odluči o neprimjenjivosti zakona koji sprječava puni pravni učinak prava Zajednice, morao pokrenuti pitanje ustavnosti, Pretore se obratio Sudu s dva pitanja, koja glase kako slijedi:

a) S obzirom na to da, u skladu s člankom 189. Ugovora o EEZ-u i s ustaljenom sudskom praksom Suda Europskih zajednica, izravno primjenjive odredbe prava Zajednice moraju radi zaštite subjektivnih prava pojedinaca proizvoditi pune i cjelovite učinke u pravnim porecima država članica i primjenjivati se na ujednačen način, bez obzira na bilo kakav unutarnji propis ili praksu država članica, treba li doseg propisa u pitanju tumačiti na način da se eventualne kasnije donesene nacionalne odredbe koje su u

suprotnosti s tim istim odredbama prava Zajednice moraju automatski smatrati neprimjenjivima a da nije potrebno čekati njihovu eliminaciju od strane nacionalnog zakonodavca (stavljanje izvan snage) ili drugih ustavnih tijela (utvrđenje neustavnosti), posebice ako se u slučaju te druge pretpostavke uzme u obzir da se do trenutka takvog utvrđenja nacionalni zakon primjenjuje u potpunosti, propisi prava Zajednice ne proizvode učinke i shodno tome nije moguće osigurati njihovu punu, cjelovitu i ujednačenu primjenu kao ni zaštitu subjektivnih prava pojedinaca?

b) U vezi s gore postavljenim pitanjem, pod pretpostavkom da pravo Zajednice prihvaća da je moguće odgoditi zaštitu subjektivnih prava nastalih na temelju „neposredno primjenjivih“ odredaba prava Zajednice do trenutka kad nadležna nacionalna tijela doista ne stave izvan snage nacionalne mjere koje su u suprotnosti s propisima Zajednice, treba li takvo stavljanje izvan snage uvijek imati neograničen retroaktivni učinak kako bi se izbjegli štetni učinci na ta subjektivna prava?

Pokretanje postupka pred Sudom

8 Agent talijanske vlade ukazao je u svojim usmenim očitovanjima Sudu na presudu Ustavnog suda br. 163/77 od 22. prosinca 1977., donesenu povodom pitanja ustavnosti koje su postavili sudovi u Milanu i Rimu, a kojom je utvrđena neustavnost određenih odredaba Zakona br. 1239 od 30. prosinca 1970. uključujući i odredaba o kojima se raspravlja u postupku koji vodi Pretore di Susa.

9 S obzirom na to da su sporne odredbe utvrđenjem njihove neustavnosti stavljene izvan snage, pitanja koja je Pretore uputio, prema mišljenju talijanske vlade, više nisu relevantna i na njih nije potrebno davati odgovor.

10 U vezi s navedenim pitanjem valja podsjetiti da, sukladno svojoj ustaljenoj praksi, Sud smatra da je zahtjev za prethodnu odluku na temelju članka 177. Ugovora valjano podnesen tako dugo dok sud koji ga je podnio taj zahtjev ne povuče ili dok njegovu odluku ne ukine viši sud povodom žalbe.

11 Presuda na koju se poziva talijanska vlada donesena je u okviru postupka koji ni na koji način nije povezan s postupkom povodom kojeg je Sudu upućen zahtjev za prethodnu odluku, pa i ne može imati takav ishod te Sud ne može utvrđivati njene učinke u odnosu na treće osobe.

12 Prethodni prigovor talijanske vlade stoga treba odbiti.

Osnovanost zahtjeva

13 *Prvim pitanjem*, traži se, u biti, razjašnjenje posljedica koje proizlaze iz izravne primjene odredbe prava Zajednice u slučaju njene neusklađenosti s kasnije donesenom zakonskom odredbom države članice.

14 Izravna primjena u ovakvim okolnostima znači da odredbe prava Zajednice treba u potpunosti i ujednačeno primjenjivati u svim državama članicama od trenutka kad stupe na snagu i tako dugo dok su na snazi.

15 Te odredbe su stoga izravni izvor prava i obveza za sve one na koje se odnose, bilo da je riječ o državama članicama ili pojedincima koji su stranke u pravnim odnosima koje uređuje pravo Zajednice.

16 Taj učinak odnosi se također i na svaki sud koji, kao tijelo države članice, u predmetima iz svoje nadležnosti ima zadaću štititi subjektivna prava koja je pojedincima dodijelilo pravo Zajednice.

17 Dodatno, na temelju načela nadređenosti prava Zajednice, odredbe Ugovora i izravno primjenjivih akata institucija samom činjenicom stupanja na snagu imaju u odnosu na nacionalno pravo država članica takav učinak da ne samo da čine automatski neprimjenjivom svaku suprotnu im odredbu nacionalnog prava, nego, s obzirom na to da te odredbe i akti čine integralni i pravno nadređeni dio pravnog poretka primjenjivog na području svake države članice, također sprječavaju valjano donošenje novih nacionalnih zakonodavnih akata u onoj mjeri u kojoj bi takvi akti bili nespojivi s pravnim pravilima Zajednice.

18 Naime, priznavanje bilo kakvih pravnih učinaka nacionalnim zakonodavnim aktima koji zadiru u područje u kojem Zajednica izvršava svoje zakonodavne ovlasti ili koji su na neki drugi način nisu u skladu s odredbama prava Zajednice, značilo bi negirati učinkovitost bezuvjetno i neopozivo preuzetih obveza država članica na osnovi Ugovora te bi dovelo u pitanje same temelje Zajednice.

19 Isto shvaćanje proizlazi iz strukture članka 177. Ugovora prema kojem svaki nacionalni sud ima pravo obratiti se Sudu uvijek kada ocijeni da je prethodna odluka o tumačenju ili valjanosti prava Zajednice nužna za donošenje odluke u postupku u kojem sudi.

20 Učinkovitost te odredbe bila bi umanjena ukoliko bi sudac bio spriječen izravno primijeniti pravo Zajednice u skladu s odlukom ili sudskom praksom Suda.

21 Iz svega gore navedenog proizlazi da svaki nacionalni sud u predmetu iz svoje nadležnosti ima dužnost u potpunosti primijeniti pravo Zajednice i pružiti zaštitu pravima koja na temelju njega pripadaju pojedincima, ostavljajući neprimijenjenom svaku odredbu nacionalnog zakona koja bi mu mogla biti suprotna, bez obzira na to je li donesena prije ili nakon pravnog pravila Zajednice.

22 Shodno tome, svaka odredba nacionalnog pravnog poretka i svaka zakonodavna, administrativna ili sudska praksa koja bi umanjivala učinkovitost prava Zajednice time što uskraćuje sucu nadležnom za primjenu tog prava ovlast da već u samom trenutku te primjene učini sve što je nužno da ostavi po strani nacionalne zakonodavne odredbe koje bi mogle spriječiti puni učinak pravnih pravila Zajednice, bila bi nespojiva sa zahtjevima koji čine samu bit prava Zajednice.

23 Takav bi bio slučaj kad bi, u situaciji u kojoj postoji sukob između odredbe prava Zajednice i kasnijeg nacionalnog zakona, rješenje takvog sukoba bilo rezervirano za tijelo s vlastitom diskrecijom odlučivanja, različito od suda koji je pozvan primijeniti pravo Zajednice, čak i ako bi prepreka punoj učinkovitosti tog prava bila samo privremene naravi.

24 Prema tome, na prvo pitanje treba odgovoriti da nacionalni sudac koji u okviru svoje nadležnosti mora primijeniti odredbe prava Zajednice ima dužnost osigurati puni učinak tih pravnih pravila ostavljajući na vlastitu inicijativu neprimijenjenom, ukoliko smatra da je to potrebno, svaku suprotnu odredbu nacionalnog prava, čak i ako je ona donesena kasnije, bez potrebe da zatraži ili čeka prethodno stavljanje izvan snage te odredbe kroz zakonodavni ili bilo koji drugi postupak predviđen ustavom.

25 *Drugim pitanjem* pita se, u biti, mora li, pod pretpostavkom da pravo Zajednice prihvaća da je moguće odgoditi zaštitu prava priznatih na temelju odredaba prava Zajednice do trenutka kad nadležna nacionalna tijela doista ne stave izvan snage eventualne suprotne nacionalne odredbe, takvo stavljanje izvan snage u svim slučajevima imati neograničen retroaktivni učinak kako bi se izbjegli bilo kakvi štetni učinci na prava o kojima je riječ.

26 Iz odgovora na prvo pitanje proizlazi da nacionalni sudac ima dužnost osigurati zaštitu prava priznatih na temelju odredaba pravnog sustava Zajednice bez potrebe da zatraži ili čeka da nacionalna tijela ovlaštena u tu svrhu stave izvan snage nacionalne mjere koje bi mogle sprječavati izravnu i trenutačnu primjenu pravnih pravila Zajednice.

27 Drugo pitanje je stoga bespredmetno.

Troškovi

28 Troškovi talijanske vlade i Komisije Europskih zajednica koje su podnijele svoja očitovanja Sudu ne nadoknađuju se.

29 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred Pretore di Susa, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

SUD

odlučujući o pitanjima koja mu je uputio Pretore di Susa rješenjem od 28. srpnja 1977., presuđuje:

Nacionalni sudac koji u okviru svoje nadležnosti mora primijeniti odredbe prava Zajednice ima dužnost osigurati puni učinak tih pravnih pravila ostavljajući na vlastitu inicijativu neprimijenjenom, ako je to potrebno, svaku suprotnu odredbu nacionalnog prava, čak i ako je ona donesena kasnije, bez potrebe da zatraži ili čeka prethodno stavljanje izvan snage te odredbe kroz zakonodavni ili bilo koji drugi postupak predviđen ustavom.

Kutscher Sørensen Bosco

Donner Pescatore Mackenzie Stuart

O'Keeffe

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgu, 9. ožujka 1978.

Tajnik Predsjednik

A. Van Houtte H. Kutscher